עין משפט
נר מצוה

יח א ב מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הל' ג:

נ"ל ומחזיר גרושתו ואטמאו דלא יוכל כו' נ"ק

יט ג ד מיי' פי"ח מהל' מעה"ק הלכה ט:

כ ה מיי' שם הלכה י:

מילקי נמי לילקי. אלמה *אמר רבי זירא הכתוב נתקו לעשה: א] הני מילי לרבנן, לרבי שמעון הכי נמי, רב נחמן בר יצחק אמר פנים דגלגל לגבי שילה כחוץ דמי, רבא אמר טעמיה דרבי שמעון *כדתניא רבי שמעון אומר מנין לזובח פסח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא בלא תעשה ת"ל לא תוכל לזבוח את הפסח יכול אף בשעת היתר הבמות כן ת"ל באחד שעריך לא אמרתי לך אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד. אימת אי נימא אחר חצות, כרת נמי ב] מחייב אלא לאו קודם חצות ג] לעולם לאחר חצות ובשעת היתר הבמות קאי, והא בשעת איסור הבמות קאמר? איסור במה לו היתר במה לחבירו: מחוסר זמן כו': והני בני אשמות נינהו? אמר זעירי תני מצורע בהדייהו: עולותיהן ושלמיהן: והני בני שלמים נינהו? אמר רב ששת תני נזיר, דזעירי קבועה תנאי, דרב ששת לא קבועה תנאי. א"ר ד] *חלקיה (דבי) (רב) טובי לא שנו אלא לשמו אבל שלא לשמו חייב הואיל וראוי לשלא לשמו בפנים, אי הכי לשמו נמי ניחייב הואיל וראוי לשלא לשמו בפנים? (א) ה] (בעי) עקירה, *מתקיף לה רב הונא וכי יש לך *דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו ולא והרי

קטו.

פסח

מילקי נמי לילקי. השוחט מחוסר זמן ו] דהא משכן דגלגל דהיא במת ציבור פנים הוא שאהל מועד של מדבר היה שם וקאמר רחמנא ביה נמי לא תעשון: אלמה אמר רבי זירא. בפ' אותו ואת בנו (חולין פ:) דקתני קדשים בפנים ז] סופג את הארבעים משום לאו דאותו ואת בנו והויק בה ונילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן דתניא מנין שכל הפסולים שבשור ושבשה שהן בלא ירצה ת"ל שור ושה שרוע וקלוט ומחוסר זמן פסול הוא ומשני ר' זירא ח] הכא לאו דמחוסר זמן הכתוב נתקו לעשה דכתיב ביה עשה יתירא כדמפרש התם למימרא שהוציאו ונתקו מכלל לאו, דלא קאי עליה (ב) ושאר פסולין והשתא דאמרת הכא לאו בהדיא כתיב ביה נילקי עליה: (דלמא) ה"מ. דמשני נמי התם דלא לקי, לרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון דלא דרשי להאי לא תעשה' למחוסר זמן, דההוא דאותו ואת בנו דשני ר' זירא עלה, מיתוקמא התם דלא כר"ש, אבל לר' שמעון ה"נ דלקי אלאו דמחוסר זמן בפנים: רב נחמן בר יצחק אמר. לר' שמעון נמי לא לקי אמחוסר (ג) זמן: פנים. דגלגל לגבי שילה חוץ הוא לגבי חובות הואיל ט] ואינו כשר להקרבתו הלכך בחוץ הוא דאשכחן ביה לא תעשה משום איסור במה ולא בפנים: בשעת איסור הבמות. קס"ד במדבר ושילה ובית עולמים: אחר חצות. די"ד דמטי זימניה: כרת נמי ניחייב. דהא מתקבל בפנים: קודם חצות. דהוי מחוסר זמן לשמו: בשעת היתר הבמות קאמר. כמו בגלגל ונוב וגבעון דהותרו במות יחיד לעולה ושלמים ואשמעינן קרא דלגבי חובות איכא לא תעשה ולאו משום מחוסר זמן דהא חזו הפסח בבמה גדולה: איסור במה לו. לקרבן זה: היתר במה לחבירו. לעולה ושלמים דנדר ונדבה, ונסיפא ה"ק יכול אף בשעה שהוא מותר בבמה כגון קודם חצות שהוא י] לשלמים *ת"ל כו' בשער אחד בבמה גדולה לשחוט פסחיהם: דזעירי קבועה תנאי. למיתני במתניתין מצורע בהדיא: דרב ששת לא קבועה תנאי. ומיהו אנן מתנינן לה בגמרא וקבעינן לה בגמ' הכי כלל חסורי מחסרא והכי קתני: רב חלקיה. אאשם קאי ולא אחטאת דאילו חטאת פסולה שלא לשמו בפנים: לא שנו. דפטור בחוץ: אלא לשמו. ואפילו סתמא דהאי סתמא אינו מתקבל עכשיו בפנים: אבל שלא לשמו. כגון לשם עולה ובשם זה הוא ראוי לבא לפנים דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת: אי הכי כי שחיט ליה לשמו בחוץ נמי ניחייב. דהא ראוי היה לעקור שם זה ממנו ולבא לפנים: מחוסר עקירה. וכל כמה דלא איעקר שם אשם מיניה, סתמיה לאו למיעקר קאי, ולאו ראוי הוא: וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו. לפנים: וכשר שלא לשמו. *אפי' דקי"ל לעיל (דף ב:) כל הזבחים כשרין שלא לשמן ה"מ היכא דכשרין לשמן אבל מחוסר זמן בבעלים זה שאינו כשר לשמו היאך יוכשר שלא לשמו:

פסח

אלמה אמר רבי זירא הכתוב נתקו לעשה. אין זה כשאר לאו הניתק לעשה דבפ' בתרא דחולין (דף קמא.) ובפ' ב' דמכות (דף יד׳ טו׳ טז׳) כגון לאו דגזילה ולקט שכחה ופיאה ונותר *ולא יוכל לשלחה כל ימיו דא"כ מאי פריך דלילקי משום לאו דלא תעשון והא ניתק לעשה הוא אלא הוי כמו נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה דאותו ואת בנו (חולין פ:) דרשינן ולהלאה ירצה לימד על כל הפסולים שבשור ושה שהם בלא ירצה וכתב רחמנא במחוסר זמן מיום השמיני והלאה ירצה להוציאו מכלל שאר פסולים שהם בלא ירצה ולומר דבהאי ליכא אלא עשה כעין דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש בסוף פ"ק דתמורה (דף יג:) וכענין זה הוי בדד ישב דמצורע בפ' אלו דברים (פסחים סז.) דאמרי' שהכתוב נתקו לעשה והוציאו מכלל שאר טמאים שהם בלאו דלא יטמאו את מחניהם והכי פריך דלילקי משום דמפורש בגופיה לאו בהדיא כדדרשינן מלא תעשון וכן פי' בקונטרס אבל בפרק אותו ואת בנו (חולין פא.) פירש בקונטרס דהוי כשאר לאו הניתק לעשה דעלמא דמיום השמיני והלאה ירצה משמע קודם זמנו לא ירצה והניחהו עד שיעבור זמנו *וקשה מהך דשמעתא וכי תימא דהכי פריך משום דאיכא נמי לאו דלא תעשון לא אמרינן דאתי חד עשה ועקר תרי לאוי כדאמרי' בפ"ק דתמורה (דף ד:) לא דמי דהני מילי התם דסמיכי גבי הדדי הלאוין אגל העשה תדע דהא בפרק ב' דמכות (ד' טו: ושם ד"ה תנינא) חשיב לא יטמאו את מחניהם ניתק לעשה אי לאו משום דקדמו עשה אף על גב דאיכא לאו נמי דואל המקדש לא תבא ומיהו התם איכא למימר משום דאיכא תרי עשה דכתיב מחוץ למחנה תשלחום אבל אשכחן גזלה דאיכא תרי לאוי לאו דלא תעשוק ולא תגזול דבפרק המקבל (ב"מ קיא.) אמר רבא זהו עושק זהו גזל וחשבי ליה ניתק לעשה במכות (דף יד:) ובחולין (דף פ:) הלכך צריך לחלק בההיא דתמורה (דף ד:) כדפרישית דלכך סמך שני הלאוין אגל העשה לומר שאין העשה מנתקם: **רב** נחמן בר יצחק אמר פנים דגלגל כו'. שינויא הוא דקמשני (התם) דאפילו לר"ש לא לקי במחוסר זמן בפנים כי אם בחוץ כדפי' בקונטרס ויש גירסא אחרת בספרים לרבי שמעון ה"נ והא גלגל פנים הוא אמר רב נחמן בר יצחק פנים דגלגל כו' *וריש לקיש פריך דנפקא ליה מלא תעשון לאו במחוסר זמן דהאי קרא בגלגל קאי ופנים הוא וכי תימא קל וחומר בחוץ הא אין מזהירין מן הדין ומשני פנים דגלגל לגבי שילה כחוץ דמי: **אלא** לאו קודם חצות. ואע"ג דחזי בפנים שלא לשמו לא מיחייב כרת כיון דמחוסר עקירה ואין עומד האי ליעקר קודם זמנו: **היתר** במה לחבירו. ושעת היתר הבמות דקתני היינו קודם חצות דכשר בבמה שלא לשמו וא"ת דמשמע הכא דתורין שלא הגיע זמנן לרבי שמעון חיילא קדושה עלייהו והשוחטן בחוץ בלאו ובמעילה בפרק ולד חטאת (דף יב.) נמי אמר רבי שמעון דמועלין משום דראוין לאחר זמן ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט:) גבי אשם בן שתים והביאו בן שנה אמר ר' שמעון דכל עצמן אינן קדושים משום דכל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתא ליה קדושת הגוף ופריך התם מאי שנא ממחוסר זמן דלא חזי ליה *לגופיה (לא נחתא ליה קדושת הגוף) ואמר ר"ש דקדוש פירוש במתני' דהכא דתנן מחוסר זמן רבי שמעון אומר בלא תעשה ומשני דאיתקש לבכור דקדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמן והשתא תינח מחוסר זמן תורין שלא הגיע זמנן מאי טעמא וי"ל דדבר שאינו ראוי לשם קרבן ילפינן ממחוסר זמן שאין ראוי לשום קרבן אבל דבר שראוי לקרבן אחר ולקרבן זה שהוא מקדישו אינו ראוי לא נחתא ליה קדושת הגוף ופסח קודם חצות דקדוש לר' שמעון וכן חטאת ואשם דזב וזבה ויולדת ומצורע דקדושים קודם זמנן כדתנן בפירקין (לעיל קיב.) ולא פליג ר' שמעון ובתורת כהנים בפ' אחרי מות קאמר נמי רבי שמעון והשוחטן בחוץ בלאו הני אין מחוסר זמן בגופן ולא דמי לאשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה דמחוסרי זמן בגופן וא"ת דמחוסר זמן היאך קדוש הא אמרינן לעיל בפ"ק (דף יב.) לילה לקדושה יום להרצאה אבל ביום שביעי לא ובבכורות פרק הלוקח בהמה (דף כא.) קאמר ר"ש מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר יליף מבכור דקדוש לפני זמנו ופריך ואדיליף מבכור ליליף מקדשים אלמא משמע דקדשים קודם זמן לא קדשי וי"ל דאסור להקדיש אבל אם הקדיש תוך זמנו קדושין אלא דעבד איסור דרחמנא אמר *מיום השמיני אין הא קודם לכן לא אבל מעשר לרבי שמעון שרי להכניסו תוך זמנו לדיר להתעשר כדיליף התם מעשר העברה העברה מבכור והא דלא ניחא ליה למילף תחת תחת מקדשים דניחא ליה למילף העברה טפי משום דהעברה דתרוייהו מחמת שמעבירה להקדישה ויש ליתן טעם לרבא דריש תמורה (דף ד:) היאך מחוסר זמן קדוש קדושת הגוף דכל היכא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ושמא לענין זה יליף תחת תחת ממעשר או שמא יש טעם אחר: **דזעירי** קבועה תנאי. משום דמצורע יש בו טומאה כעין זב וזבה ויולדת אבל נזיר דלא דמי להו שייריה וכן בכריתות בפרק ארבעה מחוסרי כפרה (דף ח:) נמי אשכחן דתני זב וזבה ויולדת ומצורע והתם מפרש מאי טעמא לא תני מצורע ומצורעת כדקתני זב וזבה וניחא השתא לזעירי דבנזיר בלא מצורע סגי דאיכא תרתי בנזיר דנזיר טמא מביא אשם*:

פסח

עיין נ"ק

נ"ל וריש לקיש כו' נ"ק

נ"ל לגופיה ונחתא ליה קדושת הגוף דאמר ר"ש כו'

מסורת הש"ס

[חולין פ:]

פסחים צא. תוספתא פי"ג

[יומא סא.]

[מנחות מז:]

ת"ע כו' בס"ד ואח"כ מ"ה בשער נ"ק

נ"ל אע"פ נ"ק

עיין רש"י

תורה אור

דברים טז

הגהות הב"ח

(א) גמ' וראוי לשלא לשמו בפנים (בעי) תא"מ ונ"ב גירסת רש"י מחוסר: (ב) רש"י ד"ה אלמה וכו' דלא קאי עליה לאו כצ"ל ואות ב' נמחק: (ג) ד"ה רב נחמן וכו' זמן בס"ד ואח"כ מ"ה פנים:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה סיפר וכו' מיום השמיני אין הא קודם לכן לא. עיין יומא דף סג ע"ב:

שיטה מקובצת

א] לעשה דלמא הני מילי לרבנן אבל לרבי: ב] נמי ניחייב אלא: ג] חצות לא לעולם: ד] חלקיה בר טובי ותיבות דבי רב נמחק: ה] בפנים מחוסר עקירה תיבת בעי נמחק: ו] זמן בפנים דהא: ז] בפנים השני סופג: ח] ר' זירא הך לאו דמחוסר זמן הכתוב נתקו לעשה: ט] הואיל ואינו כשר להקרבתן הלכך: י] שהוא כשר לשלמים:

מבנה

"תני מצורע/תני נזיר"

נושא/מבנה

מח' ר' חלקיה בר טובי
ור' הונא בדבר שיחול
חוץ של אשם שלא בזמנו
שלא לשמו
ר' חלקיה - חייב
ר' הונא - פטור